

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput V. Requiri gratiam Salvatoris ad vitandum peccatum, & tentationes
vincendas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

appetit corporis unionem, infirmus valetudinem, & quilibet homo perpetuam felicitatem.

Ad quantum hanc responsionem habeto. Vel sermo est de amore rerum creaturarum propter se ipsas, vel propter Deum. Si res creatæ amentur propter se ipsas, fruimur creaturis, & amor castus non est, sed exoritur à voluntate infirma, depravata, ac pronomi ad privata bona, quam ad summum & immutabile. Proinde qui ita amat non proficit, sed deficit, & exhibendo Babyloniam dilectionem aut inflatur superbia, aut cupiditate deprimitur. Quod si creaturæ amentur propter Deum, dilectio ex Deo est, neque sine gratia potest haberi; ut affirmat Joannes Evangelista, & demonstrat Augustinus de Grat. & lib. arb. cap. 18.

In quinto falsa est interpretatio eorum, qui verba Apostoli de aliquali dilectione, quæ non sit dilectio Dei super omnia, solent accipere; non enim glorificant Deum, sicut Deum, qui illum singulis creaturis non præferunt. Errant etiam qui Dei cultum in illa aliquali dilectione nituntur commonstrare ex Epistola 29. Augustini. Nam S. Doctor scribens eo loco: *Quid est pietas, nisi Dei cultus? Et unde ille colitur nisi charitate?* loquitur de servis Christi piis ac fidelibus habentibus pietatem appellatam à Græcis εὐσεβειαν vel expressius θεοσεβειαν; & de charitate, quæ est de corde puro,

conscientia bona, & fide non ficta, & quæ est legis totius plenitudo. Quamobrem non video, cur Tournely, qui in ea est sententia, neminem sine speciali auxilio gratiæ posse diligere Deum super omnia, probet ex verbis Apostoli & Augustini esse ex nobis amorem aliquem inchoatum; cum tam aperte cultum, & dilectionem super omnia uterque commendat. Est ergo verissima interpretatio, & Apostolico testimonio conformis, Gentiles philosophos Dei notitiam habentes, illum non glorificasse sicut Deum, quoniam evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum, id est magis allesti sensibilibus bonis transmutarunt veritatem Dei in mendacium, & creaturæ potius servierunt quam Creatori. Dignissimi reprehensione, quia vel habebant gratiam sufficientem ad resistendum sensuum illecebris, vel hac gratia iusto iudicio privati libere traditi sunt in desideria cordis eorum. Sed legito cap. 1. Epistolæ ad Rom. & vicissim secundum Augustini de Nat. & Grat. contra Pelagium.

Ad postremum, quoniam nolo esse longus in singulis explicandis, respondeo breviter, amorem illum inchoatum, si bono mutabili nequaquam hæreat, esse ex Christi gratia: *Nec initium ejus ex nobis, & perfectio ejus ex Deo: sed si charitas est, tota nobis ex Deo est;* inquit lib. 2. ad Bonifacium cap. 9. AUGUSTINUS.

CAPUT V.

Requiri gratiam Salvatoris ad vitandum peccatum, & tentationes vincendas.

SUMMARIUM.

1. Non possumus sine gratia vitare peccatum, aut tentationem superare.
2. Probatur ulterius.
3. Usque ad 7. Solvuntur aliquæ objectiones.

EPIGRAMMA.

Nulla anima est, quæ non mortali carne gravetur,
Nec quæ corporea conditione gemat.
Sed confirmare invalidam, & frænare rebellem
Legitimum & proprium est mentis opus dominæ.
Quæ vis naturæ ut moderamine temperet æquo,
Et subdat sceptris noxia quæque suis,
Auxilium à Domino & vires petat, ut valeat se
vincere, nec sensus incitet illa suos.
Nam nullos famulæ poterit compefcere motus,
Ni fuerit Christi semper amore potens.

I.
Non possumus sine gratia vitare peccatum aut tentationem superare.

PROP. Non possumus aut peccatum vitare, aut tentationem aliquam sine gratia vincere undeque, id est, æquo moderamine, ita ut motus sensuum compefcantur, & frænentur appetitus rebellis.
R. P. Berti Theol. Tom. III.

Sequitur hæc propositio ex dictis; nam aliquomodo nos absque gratia recte operari, & tentationem saltem levem superare, inspecta substantia operum & officio virtutum, tam verum est, quam posse
L 1 2

posse impleri sine gratia aliqua præcepta, & multa opera ab infidelibus fieri, quæ secundum se nequeunt vituperari. At undequaque sine speciali gratia nullum peccatum, & nullatentatio quamvis minima vincitur; quoniam, ut sæpenumero dictum est, si non adjuvat gratia medicinalis oritur ex bono opere & tentationis victoria tumor superbiæ, & vitio pellitur vitium. Quod asserit hoc Epigrammate Prosper, & Augustinus lib. xxi. de Civ. Dei cap. 16. & in iv. contra Julianum cap. 3.

2.
Probatur ulterius.

Breviter tamen confirmatur propositio. I. Divinis literis: Sap. enim viii. legimus: *Nemo potest esse continens, nisi Deus det.* Apostolus ad Romanos viii. 37. ait: *In his omnibus superamus, propter eum, qui dilexit nos.* Est in Græco, διὰ τῆ ἀνθρώπων ἡμῶν, propositio cum genitivo, significans, cum viribus à Deo datis gratuito amore, cum ex regulis Grammatices, tum ex versu 1. & 2. capitis quinti, ubi dicitur, nos habere pacem ad Deum, & accessum per fidem ad gratiam, διὰ τῆ Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Per Dominum nostrum Jesum Christum. Matth. etiam vi. 13. jubemur orare, *Et ne nos inducas in tentationem.* II. Probatur ex definitionibus Ecclesiæ; nam Innocentius in Rescripto ad Concilium Carthag. *Nisi magnis precibus* (inquit) *gratia in nos implorata descendat, nequaquam terrenæ labis, & mundani corporis vincere conemur errores, cum pares nos ad resistendum non liberum arbitrium, sed Dei solum facere possit auxilium.* Et ad Patres Milevitano: *Ecce homines, qui non posuerunt Deum adiutorem sibi. Negantes auxilium Dei inquirunt hominem sibi posse sufficere, nec gratia nunc egere divina: quia privatus necesse est diaboli laqueis irretitus occumbat.* Synodus 2. Araus. canone 9. *Divini muneris est, cum & recte cogitamus, & pedes nostros à falsitate, & injustitia continemus.* Et canone 22. *Nemo habet de suo, nisi mendacium, & peccatum.* III. Probatur ex Augustino; qui in Epist. 106. nunc 186. cap. 9. ait, ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam; & cap. 10. *Sine gratia dicimus ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.* In Psalm. 18. *Deo desistente ab adiutorio laborare potes, vincere non potes;* & Serm. ix. de div. cap. 9. *Sine dubio vinceris, si illum adiutorem non habueris.* IV. Probatur ratione: Aut vitatur peccatum Dei amore, aut sine honesto, aut perverso & vitioso. Si hoc dixeris, clavum clavo, peccatum peccato pellis. Honestus finis sine gra-

tia, saltem in praxi, non datur. Item nec Dei amor, ut in superioribus demonstravi. Ergo sine gratia abstinere prorsus à peccato, & tentationes superare non possumus. *Tunc itaque* (ait S. Pater de Civ. Dei libro xx. cap. 16.) *victa vitia deputanda sunt, cum Dei amore vincuntur, quem nisi Deus ipse non donat, nec aliter, nisi per Mediatorem Dei & hominum hominem Jesum Christum.*

Ad hæc vero sunt qui respondent, valere hæc omnia de victoria tentationum ad veram iustitiam pietatemque spectante. Quibus propositione prima capitis præcedentis, & in tertio quoque capite plenissime est satisfactum. Liqueat etiam ex dictis hæcenus, requiri gratiam non solum ut vincamus, sed ne ipsi vincamur, ne quis succumbat diabolicis laqueis irretitus, ne in falsitatem atque injustitiam labamur, ne apertissima vitia pellantur aliis occultis, quæ putantur esse virtutes, in quibus regnat superbia, & quædam sibi placendi altitudo ruinosæ, ut Augustinus ait eodem cap. 16. de Civ. D. libro xxi. Nullam itaque, quantumvis minimam tentationem possumus superare, si gratia destituamur, nisi forte more Romanorum, in quibus *Vicit amor patriæ, laudumque immensa cupido.* Id autem quod nonnulli scribere gratiam præstare ut facilius tentationes & peccata vincantur, pariter refutatum est supra: atque ulterius rejicitur Epistolis nuper laudatis Innocentii, & Augustini, locisque aliis innumeris non semel in aspectum productis.

Contra hanc propositionem urgent Adversarii plures propositiones Baji, & Quenellii, præsertim ex Bajanis 27. *Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adiutorio, non nisi ad peccandum valet:* & 29. *Fures ii sunt & latrones, qui dicunt tentationi ulli sine gratiæ adiutorio resistere hominem posse, sic, ut in eam non inducatur, aut ab ea superetur.* Et ex Quenellianis 38. *Peccator non est liber nisi ad malum, sine gratiæ Liberatoris:* & 39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

Verum facilem ista habent intelligentiam ex Respons. ad ob 3. præcedentis dissertationis. Liberum enim arbitrium sine gratia potest suam beatitudinem appetere naturali instinctu, quem non potuit amittere depravata natura: cui proinde post lapsum non solum tenebræ & malicia manent, sed etiam imago Dei non omnino detrita, idea honestatis, & lumen rationis, & in bonum universale congenita & antiqua pro-

3.
Responsio
Adversario-
rum Solvi-
tur.

4.
Alia Obje-
ctio.

5.
Solvitur.

propensio. Potest actus plures indeliberatos peragere, quos culpabiles Bajus & Quenellus impie dixerunt. Potest exercere officia virtutum, & præcepta aliqua implere *quoad substantiam*, operatione secundum se laudabili & honesta, etsi extrinsece, & ex fine operantis non bona undequaque. Potest & rectissimo fine vitare peccatum cum sola gratia actuali sine habitu fidei & remissione peccatorum, qualem Gratiam à justificatione sejunctam Bajus & Quenellus apertissime oppugnant. Omni ergo jure istorum assertiones anathemate confixæ sunt; & quamquam aliquæ sensum catholicum habere queant, & videantur speciem veritatis præferre; sunt in sensu ab auctoribus intento respectu falsæ, scandalosæ, & hæreticæ. Quæ cum ita sint, miramur justissima harum propositionum damnatione, nonnullos abuti ad criminationem Augustinianæ doctrinæ: quasi nullam tentationem etiam minimam sine gratia superari non posse, non propugnent etiam Bellarminus, Franciscus Toletus, & Vasquez, quem vide P. 2. disp. 190. cap. 107. aut quasi in condemnatione Baji & Quenellii proscripserit Ecclesia, quæ olim definivit adversus hæreticos Pelagianos.

Secundo obijciunt testimonia Augustini scribentis in primo De peccat. meritis cap. 22. *Unde enim fit, ut homo ab ineunte pueritia, modestior, ingeniosior, temperantior, ex magna parte libidinum victor, qui oderit avaritiam, luxuriam detestetur, atque ad virtutes*

ceteras provectior, aptiorque confurgat, & tamen eo loco sit, ubi ei prædicari gratia christiana non possit? Idem Augustinus lib. 1. de Civ. Dei cap. 23. Marc. Reguli virtutem commendat, & lib. v. cap. 12. virtutes inclytas Romanorum.

Respondetur hæc nullius esse momenti. Sanctus enim Augustinus in primo De peccatorum meritis probat eo argumento gratiam fidei Christianæ non rependi virtutibus moralibus & humanis, nec pro antegesta vita rationales animas pestibus corporeis affligi. Addidit præterea consulto, *Ex magna parte*; ne opineris, victoriam libidinum, ceterasque virtutes bonas esse in illo homine undequaque. In primo de Civitate Dei Regulam præfert Catoni, quoniam is victus Cæsari dedignatus est subjici; Regulus autem maluit Romanos ferre serviendo, quam eis se auferre moriendo; utrumque autem ait peccatum peccato declinasse. Aliorum Romanorum virtutes bonas extitisse quantum ad officium, non quantum ad finem attinet, & propterea fuisse illis redditam mercedem temporalem, satis arbitror repetitum. Oppositiones aliæ, si quæ sunt, facillimam habent ex dictis solutionem.

Quæri loco isto solet, num justus gratia sanctificante exornatus opus habeat etiam actuali, ut peccata declinet. De ea pertractavi de H. Pelagiana cap. vi. Prop. 2. Cum Synodus Arausicana cap. x. definiat etiam justis ac sanctis divinum adjutorium semper esse implorandum; videtur affirmativa sententia firmissima, atque tutissima.

7.
Refutatur.

6.
Obiectio
gia.

CAPUT VI.

Omnia peccata venialia devitare est divinæ gratiæ singularissimum privilegium.

SUMMARIUM.

1. Omnia venialia in tota vita non possumus vitare sine gratia.
2. Probatur ulterius.
3. Explicatur Conclusio.

4. Excipitur B. V. Maria.
5. Quid dicendum de S. Joanne Baptista.
6. Usque ad 9. solvuntur objectiones.

EPIGRAMMA.

*M*agna quidem in multis est excellentia Sanctis,
Quorum animos superi gratia roris alit.
Sed dum mens quædam patitur mala corporis ægri,
Et pugnam internis exteriora movent,
Nunquam ita perfectio capitur victoria bello,
Vera ut securus pace fruatur homo.
Inter discordes motus contagia serpunt,
Ipsaque virtutum gaudia vulnus habent;
Ut faciat notum longa experientia cunctis,
Non esse hoc plenam tempore justitiam:
Ni Dominus miserando lavet delicta suorum,
Et dans virtutum munera det veniam.

L 13

PRO-